คู่มือโปรแกรมการทำงาน

กับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ร่วมกับ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คู่มือโปรแกรมการทำงาน

กับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

สสส
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ

แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ร่วมกับ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ชื่อหนังสือ : คู่มือโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว
เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

ผู้เขียน : ผศ.ดร.มาดี ลิ่มสกุล
อ.ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน

พิมพ์ครั้งที่ 1 31 มีนาคม 2564

จัดทำรูปเล่ม รุ่งนภา พงษ์ชัย

ภาพประกอบ Artists.06 (ภาพหน้าปก) และจารุณี แซ่ลี้ (ภาพประกอบภายใน)

พิมพ์ที่ : Smile Copy เขตพระนคร กรุงเทพฯ

จำนวนเล่ม : 50 เล่ม

จัดพิมพ์โดย : แผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ
ร่วมกับ คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

คำนำ

คู่มือโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ ได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิต สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ เพื่อให้เกิดการปรับใช้และขยายการดำเนินงานในพื้นที่ชุมชน โดยคู่มือฉบับนี้จัดทำขึ้นจากการพัฒนางานใน ๒ ส่วน ส่วนแรกคือ การวิจัยเรื่องการพัฒนาโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำทำให้เกิดการพัฒนาโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำขึ้น ส่วนที่สอง คือ การวิจัยเรื่องการขยายพื้นที่ชุมชนในการดำเนินโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำซึ่งเป็นโครงการต่อเนื่องจากงานวิจัยฉบับแรก โดยเพิ่มการทำแบบฟอร์มต่าง ๆ ได้แก่ แบบคัดกรองพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน และแบบบันทึกการดำเนินกิจกรรม รวมทั้งการจัดทำคู่มือการใช้งานโปรแกรม นอกจากนี้ยังนำโปรแกรมและคู่มือไปทดลองใช้ในชุมชนเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว โดยให้แกนนำชุมชนเป็นผู้ดำเนินงานตามคู่มือ ตั้งแต่การออกแบบกิจกรรม การดำเนินกิจกรรม การติดตามและประเมินผลสมาชิกในครอบครัวที่เข้าร่วมกิจกรรมตามโปรแกรม โดยข้อมูลทั้งสองส่วนถูกนำมาผนวกรวมเป็นคู่มือเล่มนี้

ทั้งนี้ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคู่มือฉบับนี้จะเป็นแนวทางที่สามารถสร้างประโยชน์ในการประยุกต์เพื่อทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำในพื้นที่ชุมชนต่างๆ ได้ต่อไปในอนาคต

ผศ.ดร.มาดี ลิ่มสกุล
อ.ดร. สุรีย์ฉาย พลวัน
ผู้วิจัย

สารบัญ

เนื้อหา	หน้า
คำชี้แจงการใช้คู่มือ	1
กรอบในการใช้โปรแกรม	3
โปรแกรมและตัวอย่างกิจกรรม	4
ภาคผนวก	36
ก. แบบคัดกรองพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว	36
ข. แบบสัมภาษณ์	37
ค. แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน	38
ง. แบบบันทึกการดำเนินกิจกรรม	40
จ. สรุปความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว	41

“ ความรุนแรงในครอบครัวไม่ใช่เรื่องส่วนตัว”

แต่เป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย
ที่ทุกคนในชุมชนและสังคมต้องร่วมกันแก้ปัญหา

คำชี้แจงการใช้คู่มือ
โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว
เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ มีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำของผู้ที่กระทำความรุนแรงในครอบครัว และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ที่นำไปสู่การกระทำความรุนแรงในครอบครัว สำหรับการดำเนินงานในพื้นที่ชุมชน มีขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1.คัดเลือกผู้เข้าร่วมโปรแกรมด้วยความสมัครใจ

2.ปฐมนิเทศอย่างไม่เป็นทางการ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเข้าใจวัตถุประสงค์รูปแบบกิจกรรม ตลอดจนแนวทางการดำเนินงานของโปรแกรม

3.คัดกรองด้วยแบบคัดกรองพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับรูปแบบและความถี่ของการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

4.ดำเนินการตามโปรแกรม ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ

4.1 ขั้นเริ่มต้นโปรแกรม คือ การสร้างความไว้วางใจ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกัน อันนำไปสู่การเปิดใจ การยอมรับ และการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม ด้วยกิจกรรมการเยี่ยมบ้าน

4.2 ขั้นดำเนินการตามโปรแกรม ประกอบด้วยองค์ประกอบที่สำคัญ คือ การให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และการสร้างทักษะ

4.3 ขั้นประเมินโปรแกรมคือการประเมินผลการเข้าร่วมโปรแกรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว ด้วยการสัมภาษณ์และการทำแบบคัดกรองเพื่อเปรียบเทียบความเปลี่ยนแปลงของพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

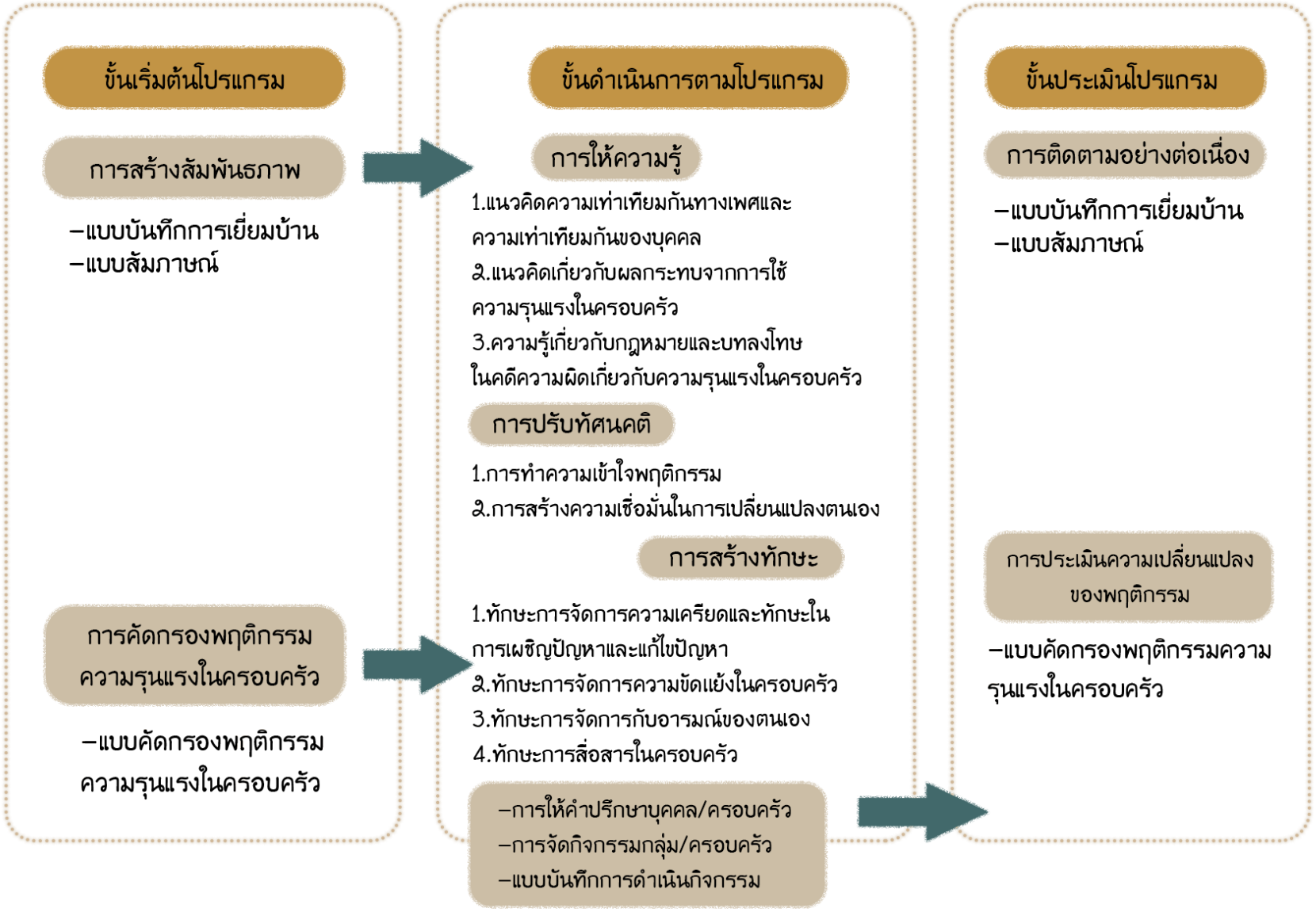

แผนภาพที่ 1

อย่างไรก็ดี การดำเนินการตามโปรแกรม ตั้งแต่ขั้นเริ่มต้นโปรแกรม คือ การสร้างความไว้วางใจ ไปจนถึงการให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และการสร้างทักษะที่จำเป็นในการไม่กระทำความรุนแรงในครอบครัวนั้น ต้องมีสัดส่วนการดำเนินกิจกรรมขั้นต่ำตามโปรแกรมรวมแล้วไม่น้อยกว่า 100 ชั่วโมง และใช้ระยะเวลาในการดำเนินโปรแกรมไม่น้อยกว่า 3 เดือน โดยผู้จัดโปรแกรม/แกนนำ สามารถเลือกรูปแบบกิจกรรมจากโปรแกรมได้ตามความเหมาะสมกับบริบทของผู้เข้าร่วมโปรแกรม และบริบทของชุมชน รวมทั้งสามารถออกแบบกิจกรรมที่ตอบวัตถุประสงค์ในแต่ละส่วนของโปรแกรมได้ด้วยตนเอง ตลอดจนต้องติดตามระหว่างการดำเนินโปรแกรมอย่างใกล้ชิด เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว และสมาชิกในครอบครัวเกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมได้ในที่สุด

นอกจากนี้ ควรประยุกต์กิจกรรมทำร่วมกับสมาชิกอื่น ๆ ในครอบครัว ทั้งผู้ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัว และบุตรหลาน เพื่อทำให้สมาชิกทุกคนในครอบครัวได้รับความรู้ ปรับทัศนคติ และสร้างทักษะที่จำเป็นในการแก้ปัญหาความรุนแรงในครอบครัวร่วมกัน

กรอบในการใช้โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

โปรแกรมการทำงานกับ ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำและตัวอย่างกิจกรรม

โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ มีขั้นตอนการดำเนินงาน 3 ขั้นตอน คือ

1. ขั้นเริ่มต้นโปรแกรม คือ การสร้างความไว้วางใจ เพื่อสร้างสัมพันธภาพที่ดีระหว่างกันอันนำไปสู่การเปิดใจ การยอมรับ และการเข้าร่วมโปรแกรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรม
2. ขั้นดำเนินการตามโปรแกรม คือ ประกอบด้วย การให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และการสร้างทักษะ
3. ขั้นประเมินโปรแกรม คือ การประเมินผลการเข้าร่วมโปรแกรมของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว

โดยแต่ละขั้นตอนของโปรแกรม ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ ประเด็นในการทำกิจกรรม รูปแบบกิจกรรม ตัวอย่างกิจกรรม และข้อเสนอแนะในการจัดกิจกรรม ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ขั้นตอนเริ่มโปรแกรม ประกอบด้วย การสร้างความไว้วางใจ

1.1 การสร้างความไว้วางใจ

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวกับผู้จัดโปรแกรม/แกนนำ

(2) เพื่อสร้างความไว้วางใจ และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีต่อกันระหว่างผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวกับผู้จัดโปรแกรม/แกนนำ

สาระสำคัญ

การสร้างความไว้วางใจเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการทำงาน เพราะความรู้สึกไว้วางใจจะนำมาซึ่งการยอมรับและการเปิดใจ ส่งผลให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวพร้อมที่จะเปิดเผยตนเอง เพื่อสำรวจตนเอง และเกิดความรู้สึกอยากเปลี่ยนแปลงตนเองในอนาคต

ประเด็นในการทำกิจกรรม
เพื่อสร้างสัมพันธภาพและความไว้วางใจให้เกิดขึ้นในการทำงานระหว่างกัน

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล / ครอบครัว
(2) การเยี่ยมบ้าน
(3) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

ตัวอย่างกิจกรรม การเยี่ยมบ้านเชื่อมสัมพันธ์

วิธีการ
(1) นัดหมายเพื่อเข้าไปพูดคุยกับผู้เข้าร่วมโปรแกรมที่บ้าน
(2) เมื่อไปถึงบ้าน ควรพูดคุยเรื่องทั่วไปก่อน เพื่อสร้างบรรยากาศความเป็นกันเองในการเยี่ยมบ้าน
(3) สอบถามเรื่องสุขภาพกาย สุขภาพจิต ความสัมพันธ์ของสมาชิกภายในครอบครัวเพื่อเชื่อมโยงข้อมูลไปสู่ปัญหาความรุนแรงในครอบครัว
(4) การพูดคุยสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบทั้งการคุยร่วมกัน การคุยรายบุคคลโดยพูดคุยเฉพาะสามี ภรรยา หรือลูก
(5) ให้ข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบของความรุนแรง และให้ข้อมูลเกี่ยวกับโปรแกรมและการทำงานของแกนนำในการแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว รวมทั้งให้ช่องทางการติดต่อแก่ผู้เข้าร่วมโปรแกรม
(6) ควรไปเยี่ยมบ้านเป็นประจำเพื่อสร้างความคุ้นเคยระหว่างแกนนำกับผู้เข้าร่วมโปรแกรมและครอบครัวของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

ข้อเสนอแนะ
(1) ควรเยี่ยมบ้านอย่างน้อย 3 ครั้งก่อนดำเนินการในขั้นตอนต่อไป
(2) ในการเยี่ยมบ้านแต่ละครั้ง ควรใช้เวลาไม่เกิน 1 ชั่วโมง เพื่อไม่รบกวนครอบครัวของผู้เข้าร่วมโปรแกรมจนเกินไป
(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการเยี่ยมบ้าน โดยการแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น
(4) ควรประเมินผลการดำเนินกิจกรรมและการประเมินตนเองของแกนนำ

๒.ขั้นดำเนินการตามโปรแกรม

ประกอบด้วย การให้ความรู้ การปรับทัศนคติ และการสร้างทักษะ

๒.1 การให้ความรู้ (Knowledge) ประกอบด้วย

(1) แนวคิดความเท่าเทียมกันทางเพศ และความเท่าเทียมกันของบุคคล

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดความเท่าเทียมกันทางเพศ และความเท่าเทียมกันของบุคคล

(๒) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงความเท่าเทียมกันทางเพศและความเท่าเทียมกันของบุคคลทุกคนในครอบครัวและในสังคม

สาระสำคัญ

แนวคิดชายเป็นใหญ่เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมทางเพศ ทำให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือกว่าผู้หญิงในทุกมิติของสังคมรวมทั้งการแสดงบทบาทในครอบครัว ซึ่งนำไปสู่การกระทำความรุนแรงต่อกันในครอบครัว นอกจากนี้ควรตระหนักว่าบุคคลทุกคนมีความเท่าเทียมกันตามหลักสิทธิมนุษยชน ทั้งคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ดังนั้นบุคคลทุกคนจึงควรได้รับการปฏิบัติทั้งในครอบครัวและสังคมอย่างเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีของกันและกันโดยไม่เลือกปฏิบัติด้วยเหตุแห่งเพศ อายุ สถานภาพทางสังคม หรือเหตุใดๆ ก็ตาม

ประเด็นในการทำกิจกรรม

วิธีคิดของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวก่อนและหลังการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

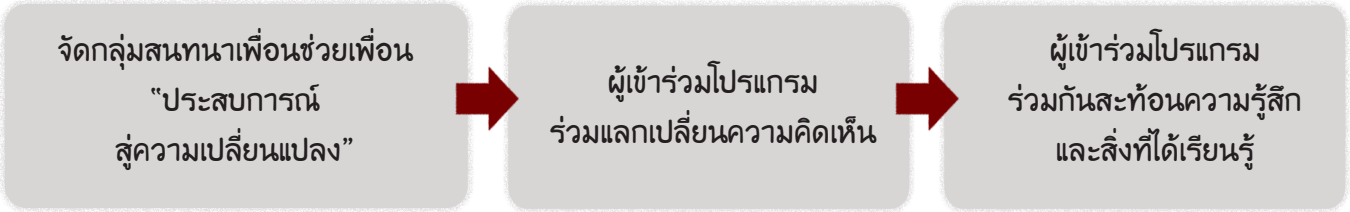
ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมประสบการณ์สู่ความเปลี่ยนแปลง

วิธีการ

(1)จัดกลุ่มสนทนาเพื่อนช่วยเพื่อนโดยนำผู้ที่เคยกระทำความรุนแรงในครอบครัวมาก่อนและสามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้มาเล่าถึงประสบการณ์และวิธีคิดที่ตนเองมีในช่วงก่อนและหลังการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

(2)ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อวิธีคิดที่ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของผู้ที่เคยกระทำความรุนแรงในครอบครัว

(3) ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันสะท้อนความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อนช่วยเพื่อน โดยการบันทึกต้องแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกและสิ่งที่ได้เรียนรู้หลังการทำกิจกรรม และการประเมินตนเองของแกนนำ

(๒) แนวคิดเกี่ยวกับผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

วัตถุประสงค์
(1)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีความเข้าใจถึงผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว
(๒)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงผลกระทบจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

สาระสำคัญ
การใช้ความรุนแรงในครอบครัวส่งผลกระทบทั้งในระดับบุคคลและระดับครอบครัว โดยเฉพาะผลกระทบต่อภรรยาและบุตร

ประเด็นในการทำกิจกรรม
เพื่อให้เกิดความเข้าใจและตระหนักถึงผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้ปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(๒) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

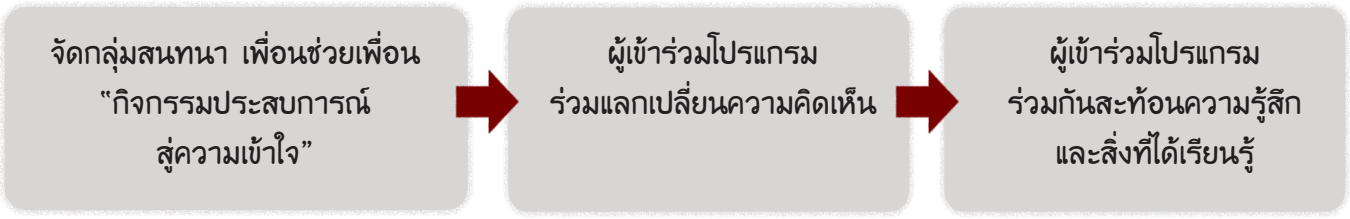
ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมประสบการณ์สู่ความเข้าใจ

วิธีการ

(1)การทำกลุ่มสนทนาเพื่อนช่วยเพื่อนโดยให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฟังประสบการณ์ของผู้หญิงที่ถูกกระทำความรุนแรงในครอบครัวเล่าถึงความเจ็บปวดทั้งทางร่างกาย จิตใจอารมณ์ และผลกระทบอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากความรุนแรงดังกล่าว

(2)ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อสถานการณ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการใช้ความรุนแรงในครอบครัว

(3)ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันสะท้อนความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้ภายหลังการฟังประสบการณ์ดังกล่าว

ข้อเสนอแนะ

(1)ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2)แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้อำนวยความสะดวกในการจัดกลุ่มสนทนากลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

(3)ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการจัดกลุ่มสนทนาเพื่อนช่วยเพื่อนโดยการบันทึกต้องแยกข้อเท็จจริงออกจากข้อคิดเห็น

(4)การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

(3) ความรู้เกี่ยวกับกฎหมายและบทลงโทษในคดีความผิดเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

วัตถุประสงค์

(1)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเจตนารมณ์ของกฎหมาย

(2)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงผลกระทบจากการฝ่าฝืนคำสั่งศาลและบทลงโทษตามกฎหมายจากการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

สาระสำคัญ

การให้ความรู้ตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 ทั้งเจตนารมณ์ของกฎหมายและบทลงโทษตามกฎหมาย รวมทั้งการให้ความรู้กฎหมายลำดับรองที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้

ประเด็นในการทำกิจกรรม

เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในเจตนารมณ์และบทลงโทษตามกฎหมายและตระหนักว่าการกระทำความรุนแรงในครอบครัวเป็นสิ่งที่ผิดกฎหมาย

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมกลุ่มความรู้เรื่องกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว

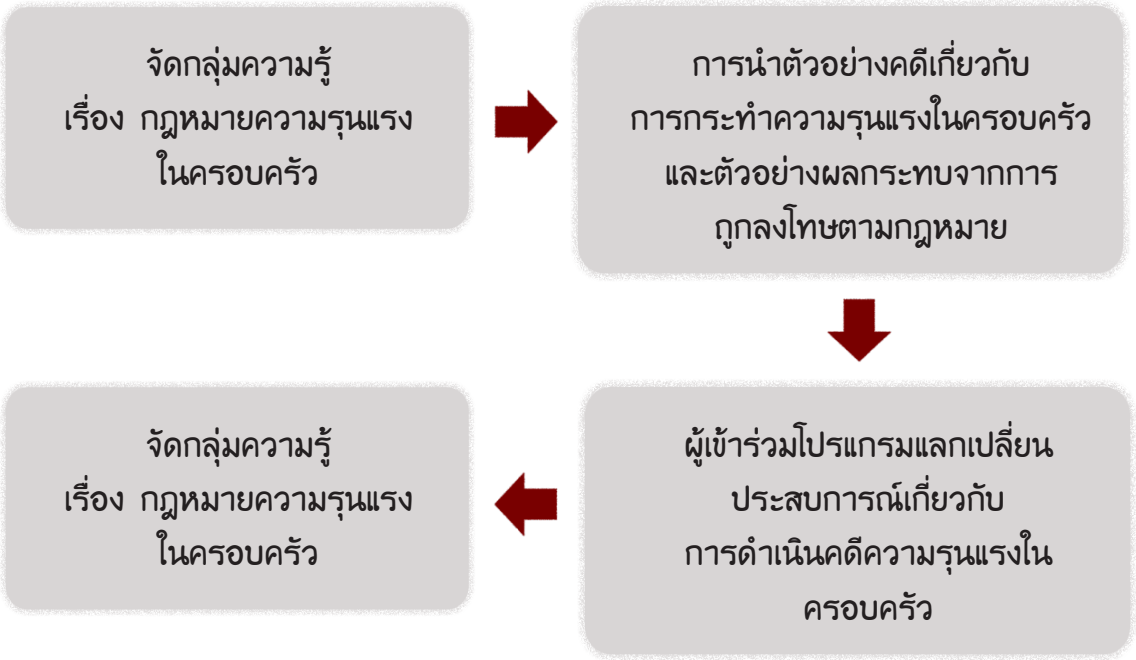
วิธีการ

(1)การทำกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้ทางกฎหมายและแนวปฏิบัติที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวและการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัวโดยการนั่งล้อมวงเป็นวงกลมและชวนพูดคุยเล่าเรื่องสาระสำคัญของกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว ด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย

(2)การนำตัวอย่างคดีต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความรุนแรงในครอบครัวและตัวอย่างของผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการถูกลงโทษตามกฎหมายเพื่อให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

(3)เปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เกี่ยวกับการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวและการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(4)ผู้เข้าร่วมโปรแกรมสะท้อนความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้ภายหลังการจัดกิจกรรมกลุ่มให้ความรู้ทางกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(๒) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินคดีความรุนแรงในครอบครัวและการคุ้มครองสวัสดิภาพของบุคคลที่ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการจัดกลุ่มให้ความรู้ทางกฎหมายความรุนแรงในครอบครัว

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

๒.๒ การปรับทัศนคติ (Attitude)

(1) การทำความเข้าใจพฤติกรรมของตนเอง

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นสาเหตุแห่งปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

(๒) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวทราบถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหา ที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง

สาระสำคัญ

การที่ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวสามารถวิเคราะห์พฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของการกระทำความรุนแรงในครอบครัวได้ จะทำให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวเข้าใจถึงสาเหตุแห่งพฤติกรรม และพฤติกรรมที่ต้องเปลี่ยนแปลง เช่น การดื่มเครื่องดื่มแอลกอฮอล์ เป็นต้น

ประเด็นในการทำกิจกรรม
เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวตระหนักถึงสาเหตุสำคัญแห่งพฤติกรรมการใช้ความรุนแรงในครอบครัว และตระหนักว่าพฤติกรรมนี้เป็นปัญหาที่จำเป็นต้องเปลี่ยนแปลง

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

ความตั้งใจจริง และกำลังใจจากครอบครัว

เป็น “กลไกสำคัญ” ในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม
ความรุนแรงในครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมนาฬิกาปลุก

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแต่ละคนทำนาฬิกาปลุกของตนเอง โดยวาดรูปนาฬิกาเป็นวงกลม 4 วงทับซ้อนกันในกระดาษ โดยวงที่ 1 คือ วงกลมที่อยู่ด้านในสุดของกระดาษและไล่ลำดับเป็น วงที่ ๒ วงที่ 3 และวงที่ 4 คือ วงกลมที่อยู่ด้านนอกสุดตามลำดับ

(๒) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเขียนอธิบายวงกลมแต่ละวง โดยการระบุกิจกรรมที่ตนเองกระทำในทุก 1 ชั่วโมงตามเวลาในนาฬิกา ในประเด็นต่อไปนี้

วงที่ 1 ให้บอกเวลาตามนาฬิกาปกติ

วงที่ ๒ ให้บอกกิจกรรมที่ตนเองทำในช่วงเที่ยงคืนถึงเที่ยงวัน

วงที่ 3 ให้บอกกิจกรรมที่ตนเองทำในช่วงเที่ยงวันถึงเที่ยงคืน

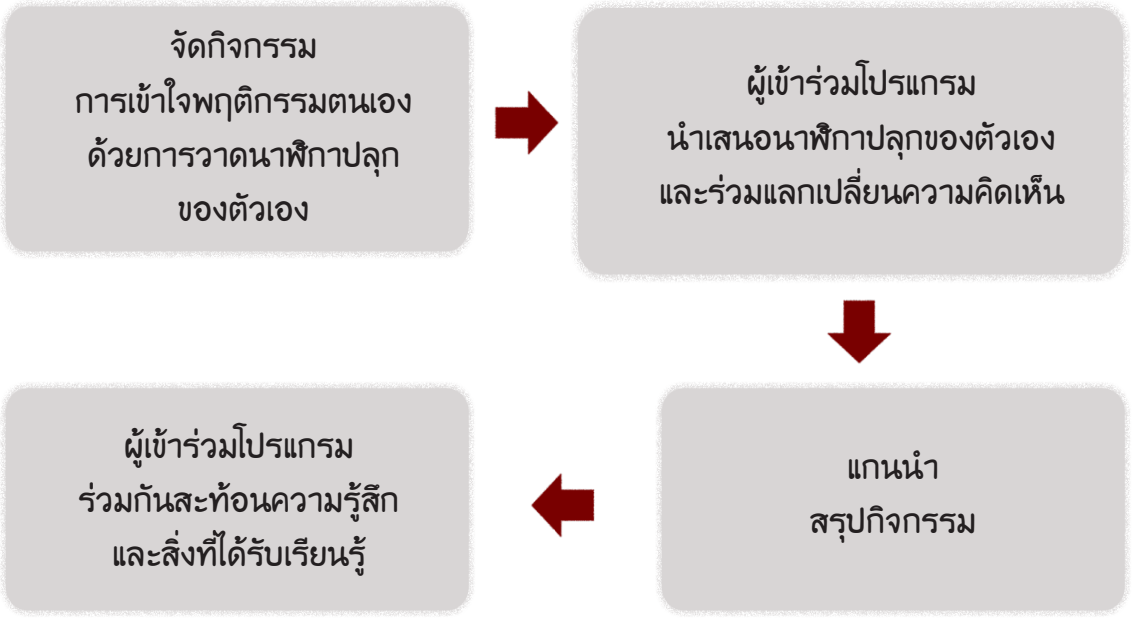
วงที่ 4 ให้ระบุความรู้สึกของครอบครัวต่อกิจกรรมที่ตนเองทำ โดยกิจกรรมไหนที่คิดว่าสมาชิกในครอบครัวมีความสุข ให้ใส่รูปหน้ายิ้ม และกิจกรรมไหนที่คิดว่าสมาชิกในครอบครัวไม่มีความสุข ให้ใส่รูปหน้าบึ้ง

(3) ผู้ร่วมโปรแกรมนำเสนอนาฬิกาปลุกของตนเองให้เพื่อนในกลุ่มฟัง

(4) ให้สมาชิกกลุ่มร่วมกันแสดงความคิดเห็นต่อนาฬิกาปลุกของผู้นำเสนอว่ากิจกรรมไหนที่เป็นกิจกรรมที่ดีและกิจกรรมไหนเป็นกิจรรมที่ควรเปลี่ยนแปลงหรือได้รับการตักเตือนจากสมาชิกกลุ่ม

(5) สรุปกิจกรรมในการเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและการเข้าใจมุมมองของครอบครัวและคนในสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง รวมทั้งกิจกรรมใดบ้างที่นำมาซึ่งความรุนแรงในครอบครัว หากต้องการตัดวงจรของกิจกรรมดังกล่าว ควรดำเนินกิจกรรมใดแทน

(6) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกต่อพฤติกรรมของตนเอง และผู้อื่นตามนาฬิกาปลุกที่แต่ละคนนำเสนอ

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมโดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ตัวอย่างกิจกรรมที่ ๒ กิจกรรมจับคู่หรรษา

วิธีการ

(1) นำแผ่นภาพสำเร็จรูป เช่น ขวดเหล้า, รถสิบล้อ, ภาพรถมอเตอร์ไซด์ และภาพปลาทู เป็นต้น และนำบัตรคำ เช่น บัตรคำ "ความสุข", บัตรคำ "ความเจ็บปวด" และบัตรคำ "ความรู้สึกโกรธ" เป็นต้น

(๒) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำแผ่นภาพและบัตรคำมาจับคู่กัน โดยจะจับคู่ในหัวข้อ "ความรู้สึกทางบวก" และหัวข้อ "ความรู้สึกทางลบ"

(3) ภายหลังการจับคู่แล้วให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อกิจกรรมใน ๒ ประเด็น คือ

- ท่านสามารถจับคู่ภาพกับบัตรคำในหัวข้ออื่นได้อีกหรือไม่ อย่างไร จงยกตัวอย่าง
- ท่านคิดว่าแผ่นภาพและบัตรคำใดบ้างที่หากเกิดขึ้นในครอบครัวจะทำให้คนในครอบครัวไม่สบายกาย หรือไม่สบายใจ หรือส่งผลกระทบต่อคนในครอบครัว

(4) สรุปกิจกรรมในการเข้าใจพฤติกรรมของตนเองและการเข้าใจมุมมองของครอบครัวและคนในสังคมที่มีต่อพฤติกรรมของตนเอง

(5) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกต่อพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

(2) การสร้างความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงตนเอง

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีความตระหนักในความสำคัญของการเปลี่ยนแปลงตนเอง

(2) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีความเชื่อมั่นในการเปลี่ยนแปลงตนเอง

สาระสำคัญ

คนทุกคนเคยประสบปัญหาและมีวิธีการแก้ปัญหาที่แตกต่างกันหลายครั้ง ที่บุคคลแก้ไขปัญหาในแนวทางที่ไม่ถูกต้องเหมาะสม แต่หากเรานำข้อผิดพลาดดังกล่าวมาเป็นบทเรียนในการปรับปรุงตนเองให้ดีก็จะสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเช่นเดียวกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวซึ่งเป็นบุคคลที่มีศักยภาพ และมีความสามารถในการเปลี่ยนแปลงตัวเองให้ดีขึ้นได้โดยไม่ต้องใช้ความรุนแรงในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต

ประเด็นในการทำกิจกรรม
เพื่อค้นหาพลังอำนาจในตนเองของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวในการสร้างความมั่นใจที่จะเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของตนเองในการยุติความรุนแรงในครอบครัว

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมวิเคราะห์ตัวเองจากสถานการณ์

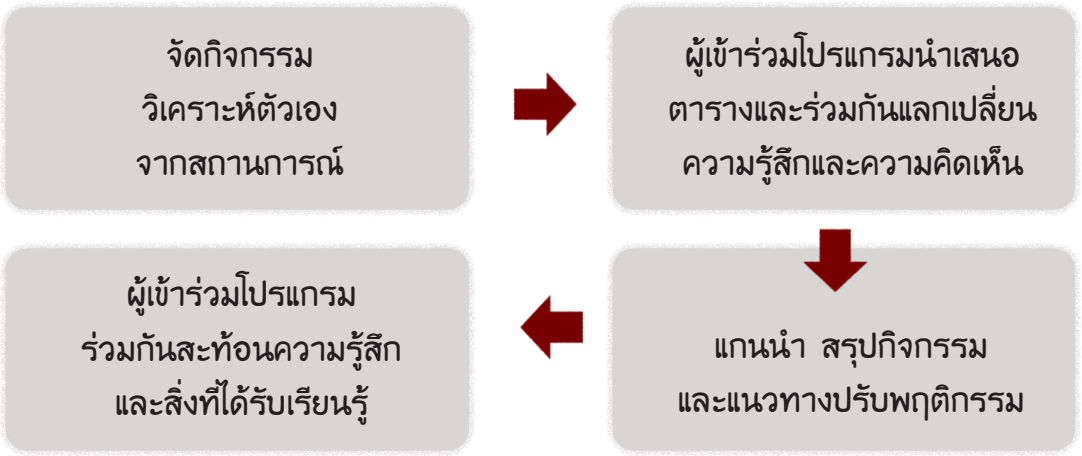
วิธีการ
(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแบ่งกลุ่มเป็นกลุ่มละ 3–5 คน เพื่อระดมความคิดเห็นจากประสบการณ์ของตนเองและสมาชิกในกลุ่มเพื่อตอบคำถามต่อไปนี้แล้วใส่คำตอบในตาราง

– ให้ท่านบอกความรู้สึกของท่านต่อสถานการณ์ที่กำหนด เช่น สถานการณ์งานเลี้ยงในหมู่บ้าน สถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว สถานการณ์การได้ยินเสียงทะเลาะตบตีกันของเพื่อนบ้าน เป็นต้น
– ท่านบอกพฤติกรรมที่ท่านชอบและพฤติกรรมที่ท่านไม่ชอบจากสถานการณ์ดังกล่าว

(2)ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอตารางของกลุ่มตัวเองและร่วมกันแลกเปลี่ยนความรู้สึกและความคิดเห็นต่อสถานการณ์ดังกล่าวและร่วมกันอภิปรายถึงพฤติกรรมที่ชอบ หรือพฤติกรรมใดบ้างที่สามารถนำมาเสริมพลังให้กับตนเองได้และสามารถปรับพฤติกรรมที่ไม่ชอบได้อย่างไรบ้าง
(3)สรุปกิจกรรมในการเข้าใจพฤติกรรมของตนเองทั้งพฤติกรรมด้านบวกและด้านลบและมีแนวทางต่อการปรับพฤติกรรมด้านลบของตนเอง
(4)การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ตัวอย่างตารางกิจกรรม

สถานการณ์	ความคิด/ความรู้สึก	พฤติกรรมที่ชอบ
1.งานเลี้ยงในหมู่บ้าน		1.
		พฤติกรรมที่ไม่ชอบ
		1.
๒.ความรุนแรงในครอบครัว		พฤติกรรมที่ชอบ
		1.
		พฤติกรรมที่ไม่ชอบ
		1

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(๒) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกต่อพฤติกรรมทั้งด้านบวกและด้านลบของตนเองและผู้อื่นตามตารางที่แต่ละคนนำเสนอ

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ตัวอย่างกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมกราฟชีวิต

วิธีการ

(1)ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเขียนเส้นทางชีวิตของตนเอง ย้อนหลังไป 5–10 ปี โดยเขียนจุดเปลี่ยนที่สำคัญในแต่ละช่วงของชีวิต โดยเฉพาะช่วงที่ประสบปัญหา และวิธีการที่ทำให้ชีวิตปกติ ทำได้อย่างไร ใครคือผู้สนับสนุนให้สามารถผ่านพ้นจากวิกฤตินั้นได้

(2)ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอและร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นต่อประสบการณ์ของสมาชิกในกลุ่ม

(3)สรุปกิจกรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นประสบการณ์ความเข้มแข็งและศักยภาพภายในตนเองของผู้เข้าร่วมโปรแกรมในการก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคในชีวิต ทั้งอดีตที่เป็นต้นทุนสำหรับการก้าวผ่านปัญหาอุปสรรคได้ ปัจจุบันและอนาคต

(4)การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

จัดกิจกรรมเขียนกราฟชีวิต

↓

ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอ
และร่วมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น

↓

แกนนำสรุปกิจกรรม

↓

ผู้เข้าร่วมโปรแกรม
ร่วมกันสะท้อนความรู้สึก
และสิ่งที่ได้เรียนรู้

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกการก้าวข้ามปัญหาอุปสรรคในแต่ละช่วงชีวิตของบุคคล เพื่อสะท้อนให้เห็นศักยภาพในตนเองเพื่อการเปลี่ยนแปลงอีกครั้งหนึ่งในชีวิต

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

นอกจากการทำร้ายร่างกายแล้ว
การด่าทอ
การดูถูกเหยียดหยาม การข่มขู่คุกคาม
และการบังคับให้มีเพศสัมพันธ์

“นับเป็นความรุนแรงในครอบครัวทั้งสิ้น”

๒.3 การสร้างทักษะ (Skills)

(1) ทักษะการจัดการความเครียดและทักษะในการเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหา

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีทักษะในการจัดการความเครียด

(๒) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีทักษะในการเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง

สาระสำคัญ

คนทุกคนล้วนต้องประสบปัญหาในชีวิตซึ่งอาจนำมาซึ่งความเครียด ความวิตกกังวลและทำให้ขาดความยั้งคิดในการเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหา ซึ่งการแก้ไขปัญหาที่ถูกต้องสามารถฝึกฝนได้ ไม่ว่าจะเป็นทักษะในการคิดวิเคราะห์ก่อนถึงสาเหตุของปัญหาค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาและตัดสินใจเลือกแนวทางแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง

ประเด็นในการทำกิจกรรม

เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีทักษะการจัดการความเครียด ทักษะในการเผชิญปัญหาและแก้ไขปัญหา

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(๒) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) ทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรมที่ 1 กิจกรรมถ้าคุณเครียด

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเขียนสิ่งที่ตนเองทำเมื่อรู้สึกเครียดลงในกระดาษแล้วนำมาติดไว้ที่บอร์ดด้านหน้า

(๒)ผู้นำกิจกรรมอ่านให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมฟังว่าสมาชิกแต่ละคนทำอะไรบ้างเมื่อเขารู้สึกเครียด และชวนคิดชวนคุยว่าการกระทำใดบ้างที่ส่งผลทางบวกต่อตนเองและครอบครัวและการกระทำใดบ้างที่ส่งผลทางลบต่อตนเองและครอบครัวและเราควรเลือกการกระทำใดที่ส่งผลกระทบทางลบต่อครอบครัวน้อยที่สุด

(3)สรุปกิจกรรมเพื่อสะท้อนให้เห็นประสบการณ์การจัดการเครียดของบุคคลอาจส่งผลกระทบด้านลบต่อตนเองและครอบครัวได้และมีทางออกอื่นๆสำหรับการจัดการความเครียด

(4)การประเมินผลการดำเนินกิจกรรมโดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1)ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(๒)แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิดและความรู้สึกต่อการจัดการความเครียด ผลกระทบต่อการจัดการความเครียด และทางเลือกอื่นสำหรับการจัดการความเครียด

(3)ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4)การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

(๒) ทักษะการจัดการความขัดแย้งในครอบครัว

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวได้ทบทวนถึงความขัดแย้งภายในครอบครัวที่เกิดขึ้นในอดีต

(๒) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวได้ค้นหาแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ดีขึ้น

สาระสำคัญ

การใช้ชีวิตร่วมกันในฐานะครอบครัวอาจมีการกระทบกระทั่งกัน จนพัฒนาไปสู่ความขัดแย้ง การทบทวนความผิดพลาดหรือความขัดแย้งในอดีตร่วมกันในเชิงสร้างสรรค์ของผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวกับสมาชิกในครอบครัวจะช่วยค้นหาแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างกันและกันในครอบครัวให้ดีขึ้น

ประเด็นในการทำกิจกรรม

เพื่อทบทวนตนเองถึงความผิดพลาด หรือความขัดแย้งในอดีต และทบทวนความสัมพันธ์ภายในครอบครัว ตลอดจนค้นหาแนวทางในการพัฒนาความสัมพันธ์ในครอบครัวให้ดีขึ้น

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(๒) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมข่าวชวนคิด

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมอ่านข่าวที่เป็นสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว จับฉลากตัวละครตามข่าว เพื่อแสดงบทบาทสมมุติเป็นตัวละครตามข่าว

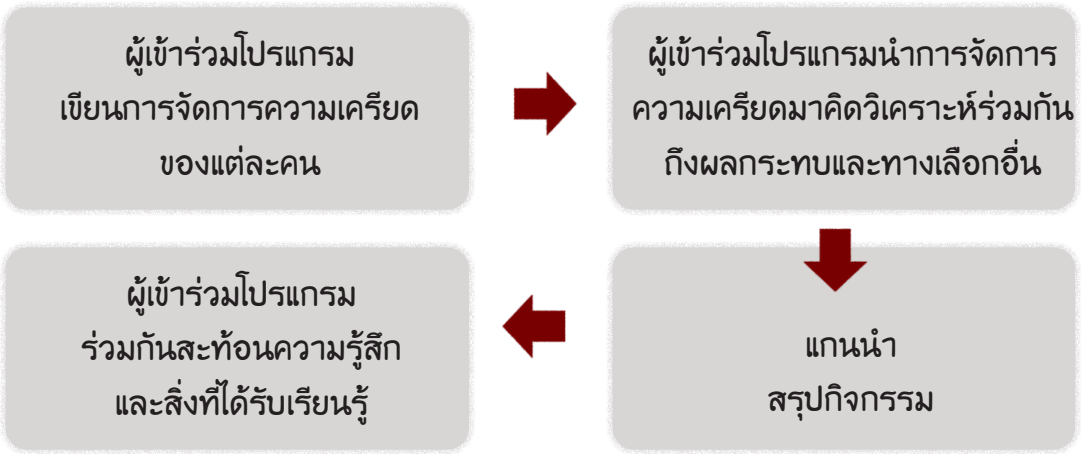
(2) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมแสดงบทบาทสมมุติ และถามความรู้สึกของแต่ละคนต่อบทบาทที่ตนเองได้รับ

(3) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมร่วมกันสร้างสถานการณ์ใหม่จากสถานการณ์เดิมให้เป็นไปในทิศทางที่ดีขึ้น และถ้าไม่สามารถทำให้ดีขึ้นได้ จะจัดการความขัดแย้งอย่างไร (ใครหรืออะไรบ้างที่จะช่วยได้)

(4) ผู้นำกิจกรรม ต้องชวนคิดชวนคุยให้เห็นถึงสถานการณ์ปัญหาทางเลือกในการแก้ปัญหา และทรัพยากรในการสนับสนุนการแก้ปัญหา

(5) สรุปกิจกรรม เพื่อสะท้อนให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมมองเห็นศักยภาพภายในตัวเองในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมและแก้ไขปัญหาความรุนแรงในครอบครัว

(6) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกต่อบทบาทที่ตนเองได้รับจากสถานการณ์ปัญหา ทางเลือกในการแก้ปัญหาและทรัพยากรในการสนับสนุนการแก้ปัญหา

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

“ การสื่อสารทางบวก ”

ช่วยสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในครอบครัว
และช่วยลดความขัดแย้ง
การทะเลาะวิวาท
อันเป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดความรุนแรง
ในครอบครัวได้

(3) ทักษะการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง

วัตถุประสงค์

(1)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวรู้เท่าทันอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ

(2)เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวเรียนรู้การจัดการกับอารมณ์โกรธของตนเองได้

สาระสำคัญ

การไม่สามารถรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเองและการไม่สามารถควบคุมอารมณ์โกรธของตนเองได้เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดการทำร้ายกันในครอบครัว ดังนั้น หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวสามารถจัดการอารมณ์ต่าง ๆ ของตนเองได้ โดยเฉพาะอารมณ์โกรธ ซึ่งจะทำให้สามารถหลีกเลี่ยงการแสดงพฤติกรรมความรุนแรง และป้องกันการกลับไปกระทำผิดซ้ำได้

ประเด็นในการทำกิจกรรม

เพื่อฝึกการเท่าทันต่ออารมณ์ต่าง ๆ ของตนเอง โดยเฉพาะอารมณ์โกรธและฝึกทักษะการจัดการกับอารมณ์โกรธของตนเองได้อย่างเหมาะสม

รูปแบบกิจกรรม

(1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว

(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน

(3) การทำกลุ่มครอบครัว

(4) การทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมอารมณ์ของฉัน

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมรู้จักอารมณ์ของตนเองด้วยการ์อารมณ์

(2) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมตอบคำถามจากอารมณ์ที่กำหนดให้ เช่น อารมณ์โกรธ

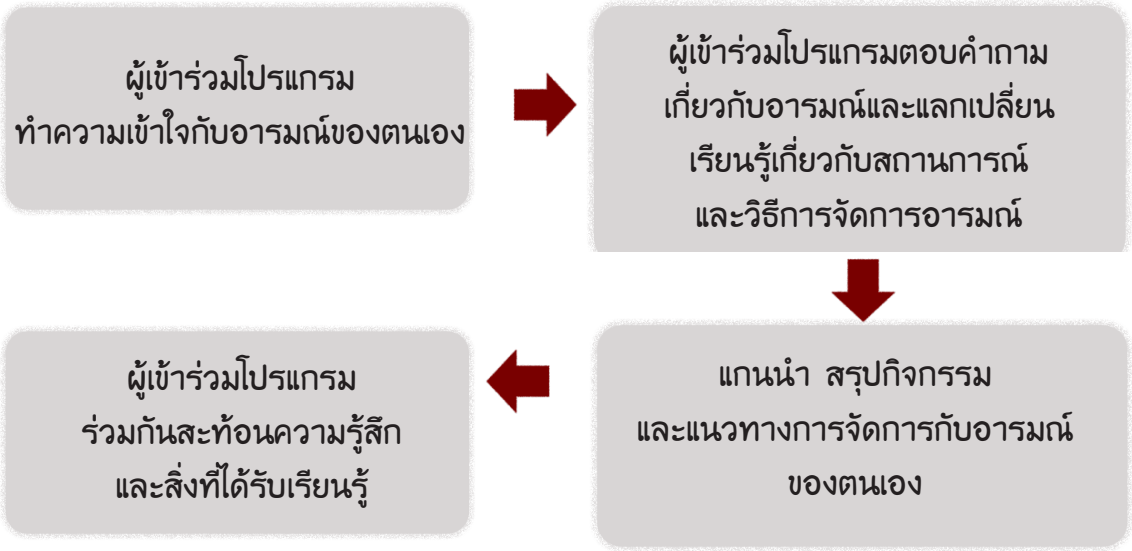
- สถานการณ์ใดบ้างที่ทำให้ท่านมีอารมณ์โกรธ
- ความโกรธ ส่งผลกระทบอะไรบ้างกับท่าน
- ท่านจัดการกับความโกรธนั้นอย่างไร

(3) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอคำตอบของตนเอง

(4) ผู้นำกิจกรรม ต้องชวนคิดชวนคุยให้เห็นถึงสถานการณ์ ผลกระทบ และวิธีการจัดการกับอารมณ์

(5) สรุปกิจกรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นถึงการเท่าทันอารมณ์ของตนเองและแนวทางการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง

(6) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด และความรู้สึกในประเด็นเกี่ยวกับอารมณ์ ผลกระทบของอารมณ์และการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

(4) ทักษะการสื่อสารในครอบครัว

วัตถุประสงค์

(1) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีทักษะการสื่อสารที่ดีและเหมาะสมกับสถานการณ์

(2) เพื่อให้ผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวและสมาชิกในครอบครัวมีทักษะการฟังที่ดี

สาระสำคัญ

การสื่อสารถือเป็นทักษะทางสังคมที่สำคัญในการอยู่ ร่วมกันในครอบครัว เพราะการสื่อสารทั้งภาษาพูดและภาษากายสามารถสร้างทั้งสัมพันธภาพที่ดีและความขัดแย้งให้เกิดขึ้นภายในครอบครัวได้ ทั้งนี้หากผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว มีทักษะในการสื่อสารที่ดี ทั้งการ สื่อสารความรู้สึก ความต้องการ การชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพ และมีทักษะการฟังที่ดี ย่อมทำให้ครอบครัวมีสัมพันธภาพที่ดีและสามารถอยู่ร่วมกันได้อย่างมีความสุข

ประเด็นในการทำกิจกรรม

เพื่อฝึกทักษะการสื่อสารที่ดี ทั้งการสื่อสารความรู้สึก ความต้องการ การชื่นชม การปฏิเสธ การสร้างสัมพันธภาพที่เหมาะสมกับสถานการณ์ และฝึกทักษะการฟังที่ดี

รูปแบบกิจกรรม (1) การให้คำปรึกษารายบุคคล/ครอบครัว
(2) การทำกลุ่มเพื่อนช่วยเพื่อน
(3) การทำกลุ่มครอบครัว
(4) การทำค่ายครอบครัว

ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมตารางการสื่อสาร

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเขียนข้อความที่ต้องการสื่อสารตามสถานการณ์ที่กำหนดลงในตาราง เช่น การแต่งกายให้สุภาพ การขับรถด้วยความระมัดระวัง การเลิกดื่มสุรา เป็นต้น

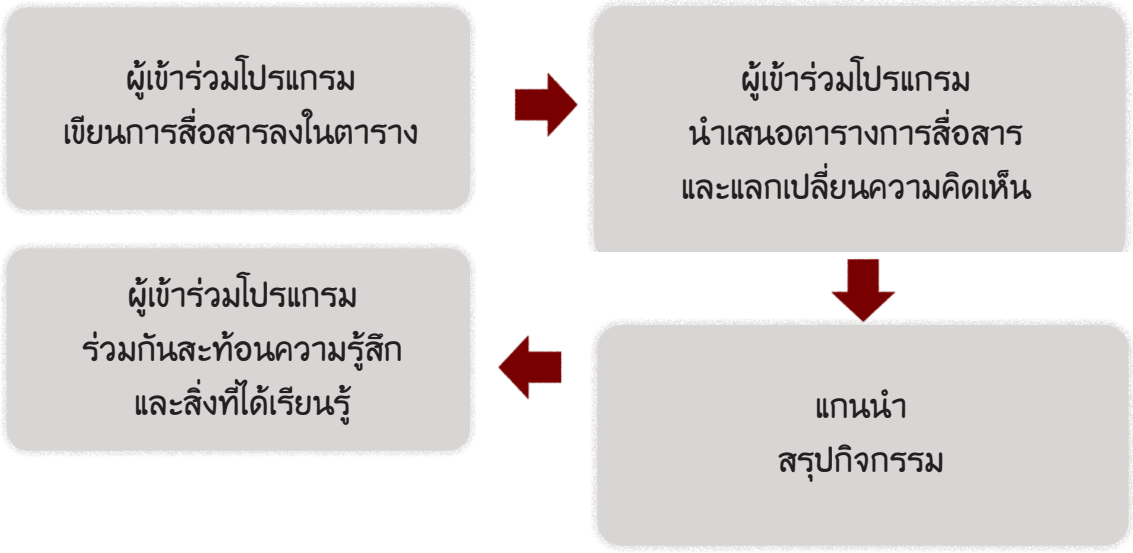
(๒) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมนำเสนอตารางการสื่อสาร

(3) ผู้นำกิจกรรม ชวนคิดชวนคุยในประเด็นการสื่อสาร ทั้งมิติความรู้สึกของผู้ฟัง และผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้น

(4) สรุปกิจกรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นความสำคัญต่อการสื่อสาร

(5) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

สถานการณ์ที่ต้องการสื่อสาร	คนมักพูดว่า	ควรพูดว่า
1.ต้องการให้แต่งกายให้สุภาพ		
๒.ต้องการให้ขับรถช้า ๆ		
3.ต้องการให้เลิกกินเหล้า		

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และผลกระทบของการสื่อสาร

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรม รวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ตัวอย่างกิจกรรม กิจกรรมการสื่อสารทางบวก

วิธีการ

(1) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมเขียนข้อความตนเองต้องการสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัวในกระดาษ โดยข้อความที่เขียนต้องเป็นข้อความเชิงบวกใน 3 ประเด็นต่อไปนี้

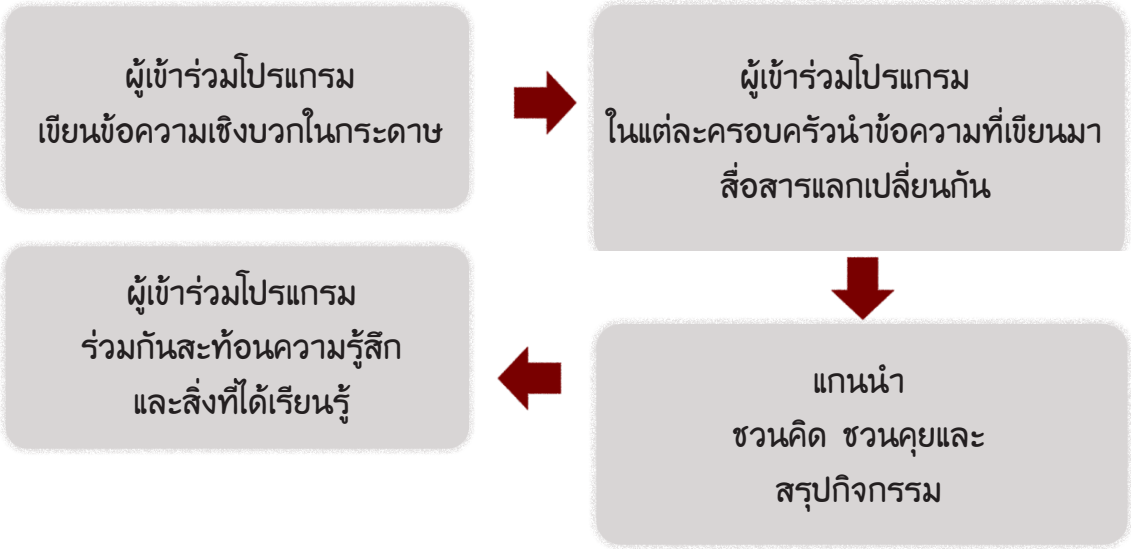
- ข้อความที่อยากบอก แต่ไม่กล้าบอก
- ข้อความที่อยากฟังจากคนนั้น ๆ แต่เราไม่เคยพูดถึงหรือเอ่ยถาม
- ข้อความที่คิดว่าจะช่วยเติมเต็มความรู้สึกของกันและกันภายในครอบครัวได้

(2) ให้ผู้เข้าร่วมโปรแกรมในแต่ละครอบครัวนำกระดาษที่เขียนข้อความในแต่ละประเด็นมาสื่อสารแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

(3) ผู้นำกิจกรรม ชวนคิดชวนคุยจากข้อความในกระดาษในประเด็นการสื่อสารเชิงบวก ทั้งมิติความคิด ความรู้สึกของผู้พูดและผู้ฟัง และผลที่เกิดขึ้นภายหลังการสื่อสาร

(4) สรุปกิจกรรม เพื่อสะท้อนให้เห็นความสำคัญต่อการสื่อสารและแนวทางการนำการสื่อสารทางบวกไปใช้ในครอบครัว

(5) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

ข้อเสนอแนะ

(1) ควรจัดกิจกรรมครั้งละ 1–1.30 ชั่วโมง

(2) แกนนำควรมีบทบาทเป็นผู้นำกิจกรรมและกระตุ้นให้สมาชิกในกลุ่มแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ความคิด ความรู้สึก และผลกระทบของการสื่อสารจากข้อความในกระดาษของแต่ละฝ่าย

(3) ควรบันทึกข้อมูลของผู้เข้าร่วมโปรแกรมทันทีภายหลังการทำกิจกรรม

(4) การประเมินผลการดำเนินกิจกรรม โดยการสัมภาษณ์ความรู้สึกของตนเองและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการเข้าร่วมกิจกรรมรวมทั้งการประเมินตนเองของแกนนำ

3. ขั้นประเมินโปรแกรม

คือ การประเมินพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมโปรแกรม ว่าได้ปรับเปลี่ยนพฤตินิสัยหรือไม่ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมนี้

โดยมีวิธีการประเมิน ดังนี้

(1)สังเกตความร่วมมือในการตอบคำถามหรือแสดงความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมโปรแกรมในทุกครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรม

(2)พิจารณาจากแบบบันทึกกิจกรรม ซึ่งมีข้อมูลที่สะท้อนความรู้สึกและการเรียนรู้ของผู้เข้าร่วมโปรแกรมต่อการเข้าร่วมกิจกรรม

(3)พิจารณาจากแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ซึ่งมีผู้เข้าร่วมโปรแกรมและสมาชิกในครอบครัวเกี่ยวกับเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวของผู้เข้าร่วมโปรแกรม

(4) พิจารณาจากผลของแบบคัดกรองความรุนแรงในครอบครัวเปรียบเทียบคะแนนก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรม

เอกสารอ้างอิง

มาดี ลิ่มสกุล และสุกิจ อยู่ในธรรม. (2562). การพัฒนาโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

มาดี ลิ่มสกุล และสุรีย์ฉาย พลวัน. (2564). การขยายพื้นที่ชุมชนในการดำเนินโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ. กรุงเทพฯ: สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ.

ภาคผนวก ก

แบบคัดกรองพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัว โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

คำถาม

ในช่วง 12 เดือนที่ผ่านมา คู่ของคุณกระทำสิ่งต่อไปนี้หรือไม่ และบ่อยแค่ไหน

ประเภทความรุนแรง	ลักษณะพฤติกรรมบ่งชี้	ความถี่		
		ไม่เคยกระทำ (0)	เคยกระทำ (1)	กรณีตอบเคยกระทำ (ระบุ)
1. ความรุนแรงทางร่างกาย	– การทำร้ายร่างกาย ด้วยการตบ ตี ทำให้บาดเจ็บ			.....ครั้ง/1 สัปดาห์
	– การสิ่งของหรือใช้อาวุธทำร้ายร่างกาย			.....ครั้ง/1 สัปดาห์
2. ความรุนแรงทางจิตใจ	– การดูถูก เหยียดหยาม			.....ครั้ง/1 สัปดาห์
	– การข่มขู่ ตะโกนด่าสาปแช่ง ทำให้รู้สึกกลัว			.....ครั้ง/1 สัปดาห์
3. ความรุนแรงทางเพศ	– การบังคับให้มีเพศสัมพันธ์			.....ครั้ง/1 สัปดาห์

เกณฑ์การให้คะแนน

– หากเลือกตอบว่า ใช่ ได้ 1 คะแนน , ไม่ใช่ ได้ 0 คะแนน

การแปลผล

– หากได้คะแนนตั้งแต่ 1 คะแนนขึ้นไป แสดงว่ามีการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

ภาคผนวก ข

แบบสัมภาษณ์เพื่อประเมินการเข้าร่วมโปรแกรม การทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

1.ท่านได้เรียนรู้อะไรบ้างจากการเข้าร่วมโปรแกรม

ด้านความรู้

- กฎหมายเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว
- ความเท่าเทียมกันทางเพศ
- ผลกระทบจากความรุนแรงในครอบครัว

ด้านทัศนคติ

- การเข้าใจพฤติกรรมที่เป็นสาเหตุของความรุนแรงในครอบครัว
- ความเชื่อมั่นว่าคนทุกคนสามารถเปลี่ยนแปลงตนเองได้

ด้านทักษะ

- การจัดการกับความเครียดและการแก้ปัญหาโดยไม่ใช้ความรุนแรง
- การจัดการความขัดแย้งโดยไม่กระทบกับความสัมพันธ์ในครอบครัว
- การจัดการกับอารมณ์โกรธของตนเอง
- การสื่อสารที่ดีในครอบครัว

2.ท่านได้นำสิ่งที่เรียนรู้จากการเข้าร่วมโปรแกรมมาปรับใช้กับสมาชิกในครอบครัวอย่างไร

- การดำเนินชีวิตประจำวัน
- การสื่อสารกับสมาชิกในครอบครัว
- การจัดการกับปัญหาในครอบครัว

และอะไรคือเหตุผลสำคัญที่ทำให้ท่านปรับเปลี่ยนพฤติกรรมดังกล่าว

3.พฤติกรรมใดบ้างที่ท่านคิดว่าควรเปลี่ยนแปลงเพื่อทำให้ครอบครัวดีขึ้นแต่ยังไม่ได้เปลี่ยนแปลง และเพราะเหตุใดจึงยังไม่ได้ปรับเปลี่ยน

ภาคผนวก ค

แบบบันทึกการเยี่ยมบ้าน
โปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว
เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

1.ข้อมูลเบื้องต้น

ชื่อ ..... นามสกุล .....

เพศ ..... อายุ.....ปี

เชื้อชาติ ..... สัญชาติ .....

ศาสนา ..... สถานภาพสมรส .....

ระดับการศึกษา ..... อาชีพ .....

รายได้ ..... บาท หนี้สิน ..... บาท

ที่อยู่ .....

๒.ข้อมูลสมาชิกในครอบครัว

ที่	ชื่อ–สกุล	ความสัมพันธ์	อายุ	เพศ	การศึกษา	รายได้	สภาพร่างกาย		
							ปกติ	พิการ	ป่วยเรื้อรัง
1									
๒									
3									
4									
5									

3.ลักษณะที่อยู่อาศัย

3.1 ลักษณะบ้าน .....

.....

3.๒. สิ่งแวดล้อมรอบบ้าน .....

.....

4.สภาพปัญหา

4.1. ประเภทของความรุนแรงในครอบครัว

____ความรุนแรงด้านร่างกาย

____ความรุนแรงด้านจิตใจ

____ความรุนแรงทางเพศ

4.๒. สาเหตุการกระทำความรุนแรงในครอบครัว

____การดื่มสุรา ระบุความถี่.....

____การใช้สารเสพติด ระบุ.....

____การเล่นการพนัน ระบุ.....

____อื่น ๆ ระบุ.....

4.3. ผลกระทบจากความรุนแรง

(1) ต่อผู้ถูกกระทำความรุนแรง

____ด้านร่างกาย ระบุ.....

____ด้านจิตใจ ระบุ.....

____ด้านเพศ ระบุ.....

____อื่น ๆ ระบุ.....

(๒) ต่อลูก

____ด้านร่างกาย ระบุ.....

____ด้านจิตใจ ระบุ.....

____ด้านเพศ ระบุ.....

____อื่น ๆ ระบุ.....

(3) ต่อสมาชิกคนอื่นในครอบครัว

____ด้านร่างกาย ระบุ.....

____ด้านจิตใจ ระบุ.....

____ด้านเพศ ระบุ.....

____อื่น ๆ ระบุ.....

ข้อมูลอื่น ๆ เพิ่มเติม.....

ภาคผนวก ง

แบบบันทึกการดำเนินกิจกรรมตามโปรแกรมการทำงาน กับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ

กิจกรรมที่ .....

ชื่อกิจกรรม.....

วัตถุประสงค์

1.เพื่อ.....

๒.เพื่อ.....

วิธีการดำเนินงาน

1 .....

๒ .....

3 .....

4.นัดหมายกับครอบครัวเพื่อเข้าร่วมการกิจกรรมกับแกนนำในครั้งต่อไป

ผลจากการทำกิจกรรม

1.สิ่งที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรม .....

๒.แนวทางการนำไปปรับใช้ในครอบครัว .....

3.ข้อสังเกตอื่น ๆ จากการจัดกิจกรรม .....

ภาคผนวก จ
สรุปความรู้เกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว

แผนภาพที่ 3

คู่มือโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อป้องกันการกระทำซ้ำ ได้รับการสนับสนุนจากแผนงานสร้างเสริมสุขภาพจิตสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อให้แกนนำชุมชนนำโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำซ้ำไปปรับใช้ในการทำงานกับชุมชนและครอบครัวที่ประสบปัญหาความรุนแรงในครอบครัว ทั้งนี้ คู่มือประกอบด้วย 4 ส่วน ดังนี้ (1) คำชี้แจงการใช้คู่มือ (2)กรอบในการใช้โปรแกรม (3) โปรแกรมและตัวอย่างกิจกรรม และ (4) ภาคผนวก ซึ่งประกอบด้วยแบบฟอร์มต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับโปรแกรม โดยคู่มือฉบับนี้พัฒนาต่อเนื่องจากงานวิจัย 2 ฉบับ คือ (1) การพัฒนาโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัวเพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และ (2) การขยายพื้นที่ชุมชนในการดำเนินโปรแกรมการทำงานกับผู้กระทำความรุนแรงในครอบครัว เพื่อป้องกันการกระทำผิดซ้ำ และได้นำคู่มือไปดำเนินงานในพื้นที่ชุมชนเทศบาลเมืองนางรอง จังหวัดบุรีรัมย์ กับแกนนำชุมชน จำนวน 10 คน และครอบครัวกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 10 ครอบครัว

ผลการศึกษาที่น่าสนใจ คือ แกนนำชุมชนมีความรู้ ทัศนคติ และทักษะเพิ่มมากขึ้นในการทำงานกับครอบครัวในประเด็นความรุนแรงในครอบครัว และจากการติดตามในระยะสั้น พบว่า ครอบครัวกลุ่มตัวอย่างสามารถลดหรือละเว้นการกระทำที่เป็นปัจจัยสนับสนุนให้เกิดพฤติกรรมความรุนแรงในครอบครัวได้

- ผศ.ดร.มาดี ลิ่มสกุล คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ lmadee@staff.tu.ac.th
- อ.ดร.สุรีย์ฉาย พลวัน คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ sureeshine@yahoo.com